

Vzdělávací politika

Související okruhy k SZZ

3. Vzdělávací politika České republiky v kontextu Evropské unie (Lisabonský proces, Boloňská deklarace, Memorandum o celoživotním učení). Principy vzdělávací politiky ČR (Bílá kniha, Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2020). Školská legislativa platná v ČR (školské zákony).

5. Procesy řízení, vedení a správy škol. Decentralizace, autonomizace, „skládání účtů“, vnitřní rozvoj škol, koncepce řízení kvality, škola jako učící se organizace. Rady škol jako ústřední prvek systému správy škol.

Vzdělávací politika – globální a nadnárodní úroveň

OECD - Výbor pro vzdělávací politiku (EDPC) – členové OECD se na zasedáních podílejí na strategických rozhodnutích o programech a projektech (např. projekt PISA, TALIS)

UNESCO – program Education 2030 (dosažení kvalitního vzdělání všech do roku 2030), podpora celoživotního učení

EU - finanční podpora jednotlivých zemí a regionů prostřednictvím Strukturálních fondů

Boloňská deklarace

– plán do roku 2010: vytvořit evropský prostor pro vysoké školství a zvýšit jeho atraktivitu, zvýšit prostupnost národních vzdělávacích systémů mezi sebou

6 hlavních cílů:

- 1) přijetí srozumitelného a srovnatelného systému titulů
- 2) přijetí systému založeného na třístupňové struktuře (Bc., Mgr., PhD.)
- 3) zavedení kreditového systému (ECTS) – pro ekvivalenci jednotlivých částí studia na mezinár. i národní úrovni
- 4) podpora mobility
- 5) posílení evropské spolupráce v zajišťování kvality
- 6) posílení evropské dimenze ve VŠ vzdělávání

Dodatek k diplomu je od r. 2005 povinnou součástí diplomu absolventa

Nastalé problémy: stále nízký počet vysokoškoláků u nás, formální uplatnění deklarace (spousta bakalářských studijních programů bez praktického uplatnění absolventů – často pouze teorie, praxe až v mag. studiu)

Lisabonská smlouva (úmluva, deklarace, strategie)

- přijata 2000 (zasedání Evropské rady)

- zlepšit ekonomickou výkonnost a zvýšit konkurenceschopnost v globalizovaném světě, který klade stále větší důraz na informace a inovace
- větší podpora vzdělávání a odborné přípravy má přispět k vytvoření dynamičtější a konkurenceschopnější ekonomiky založené na znalostech.
- nárůst investic do lidských zdrojů, snížení počtu osob se základním vzděláváním, definování nových základních dovedností (klíčové kompetence), vazba škol na podniky a výzkum, mobilita studentů a učitelů...
- Hlava XII Všeobecné a odborné vzdělávání, mládež a sport

Memorandum o celoživotním učení

- podporovat aktivní občanství a podporovat zaměstnatelnost
- stanovuje strategie: podpořit inovace ve vzdělávání (především IKT), kontinuitu celoživotního učení, investice do lidských zdrojů, využívání poradenství, dotačních programů, ESF...
- vydala jej v r. 2000 Evropská komise v reakci na Lisabon
- ČR přijala v rámci vzdělávací politiky EU Strategii celoživotního učení ČR v r. 2007

Státní VP

- „základní systém obecných východisek řešení **princiálních problémů vzdělávání a výchovy** státem a institucemi jím řízenými“ (Pelikán, 2012, s. 584)
- Podléhá změnám vlivem nestability vlády (změn ministrů)

Bílá kniha

- vychází vedle programových dokumentů z **analýz** a hodnocení českého školství uskutečněných domácími i zahraničními odborníky
- formuje **vládní strategii** v oblasti vzdělávání v podobě myšlenkových východisek, obecných záměrů a rozvojových programů směrodatných pro vývoj vzdělávací soustavy
- Schválením *Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020* vládou Bílá kniha definitivně **pozbývá platnost**.

Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020

- Jak vznikl dokument Strategie 2020?
- O čem Strategie je?
- Jak se Strategie zaváděla?

→ rozhovor s Jindřichem Fryčem z MŠMT (Komenský)

<http://www.ped.muni.cz/komensky/dalsi/hovory-o-vzdelavaci-politice/250-roz-hovor-se-statnim-tajemnikem-jindrichem-frycem-msmt>

Obecný cíl Strategie: „zlepšení výsledků a motivace dětí, žáků a studentů na všech stupních školského systému od předškolního až po terciální vzdělávání“

Strategické priority:

- Snižovat nerovnosti ve vzdělávání
- Podporovat kvalitní výuku a učitele jako její klíčový předpoklad
- Odpovědně a efektivně řídit vzdělávací systém

Hodnocení Strategie

- Co se podařilo?

→ rozhovor s prof. Ivou Stuchlíkovou - z hodnotící expertní komise (Komenský)

<https://www.ped.muni.cz/komensky/dalsi/hovory-o-vzdelavaci-politice/251-roz-hovor-s-predsedy-hodnotici-skupiny-ivou-stuchlikovou>

Od r. 2015 je stěžejním implementačním dokumentem **Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy** (plán řešení aktuálních problémů na 3 roky), zpracovává MŠMT s cílem sjednotit vzděl. politiku 14 krajů a států

Příloha viz Strategie 2020, s. 51

Shrnutí principů vzdělávací politiky ČR

- Celoživotního učení pro všechny
- Rovných vzdělávacích příležitostí
- Zaměstnatelnosti
- Sociální soudržnosti a sociální relevance
- Internacionalizace ve vzdělávání

Které strategie/principy VP se podařilo realizovat? Jaké problémy přinesly?

- Boloňská deklarace – formální uplatňování, stále nízký počet vysokoškoláků
- Strategie 2020 – inkluze, karierní řád (dokument „Hodnocení naplňování Strategie 2020“ – Stuchlíková in Komenský)
- Kurikulární reforma – formalismus... (viz např. Janík et al., 2011 – Pedagogická orientace)

Kurikulární dokumenty

Kvíz – kurikulární reforma

1. Jaký typ reformy představuje česká kurikulární reforma?

vstupová b) procesová c) výstupová

2. Na jakém principu nestaví kurikulární reforma?

celoživotní učení b) propojenost učiva c) nové vzdělávací strategie do roku 2020

3. Kdy vstoupily nové kurikulární dokumenty (RVP i ŠVP) v platnost?

2004 b) 2005 c) 2007

4. Co je novým stěžejním konceptem v kurikulárních dokumentech oproti předchozím?

klíčové kompetence b) mezipředmětové kompetence c) očekávané kompetence

5. Na jaké RVP navazuje RVP ZV?

RVP CV b) RVP GV c) RVP PV

6. Kdy byla vydána poslední revize RVP?

2016 b) 2017 c) 2018

7. Kdo primárně vytváří ŠVP?

vedení školy b) učitelé c) ČŠI

8. Očekávané výstupy v RVP pro ZŠ jsou formulovány

pro jednotlivé ročníky b) pro jednotlivé stupně c) pro oba stupně dohromady

9. Povinnou součástí ŠVP není

učební plán b) tematický plán c) charakteristika školy

10. ŠVP musí být

přístupný na internetu b) veřejně přístupný c) přístupný na vyžádání

Zastřešující kurikulární dokument									
Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání RVP PV	Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání RVP ZV	Rámcový vzdělávací program pro základní školu speciální RVP ZSŠ	Rámcové vzdělávací programy pro střední vzdělávání RVP G RVP GSP RVP DG RVP SOV	Ostatní rámcové vzdělávací programy RVP ZUV RVP JŠ	Vzdělávací programy vyšších odborných škol	Bakalářské studijní programy vysokých škol	Magisterské studijní programy vysokých škol	Doktorské studijní programy vysokých škol	Národní soustava kvalifikací
Školní vzdělávací programy									Kvalifikační a hodnotící standardy profesních kvalifikací

viz Strategie 2020 (str. 52)

Práce s RVP

- Které RVP je pro mě relevantní?
- Které pasáže jsou pro mne jako učitele stěžejní?
- Info k RVP:

<https://digifolio.rvp.cz/view/view.php?id=6433> (průvodce RVP)

<http://www.nuv.cz/t/rvp> (revize)

<https://rvp.cz/> (Metodický portál)

www.msmt.cz

Vybrané důležité termíny a jejich definice (přiřadte)

- Učivo
- Očekávané výstupy
- Školní výstupy
- Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření
- Vzdělávací obsah

A/ Upravené očekávané výstupy (v RVP ZV od roku 2016) určené pro žáky s mentálním postižením; jsou obvykle na nižší úrovni než odpovídající očekávané výstupy daného vzdělávacího oboru.

B/ Požadavky na žáka v RVP ZV v 5. a 9. ročníku, jak má zvládat probrané učivo.

C/ Požadavky na žáka z RVP ZV jak má zvládat probrané učivo zpracované do školního vzdělávacího programu.

D/ Celek, který tvoří souhrn učiva i očekávaných výstupů všech devíti vzdělávacích oblastí v RVP ZV.

E/ Systém poznatků a činností, které si mají žáci osvojit při výuce ve škole při procesu učení.

Hlavním vzdělávacím cílem základního vzdělávání je „pomoci žákům utvářet a postupně rozvíjet klíčové kompetence a poskytnout spolehlivý základ všeobecného vzdělávání“ (RVP ZV, 2007).

Další otázky a témata:

- Co je povinným obsahem ŠVP?
- Kdo je koordinátor ŠVP?
- ŠVP a učebnice (musím vše probrat?)
- Zápisy do TK v souladu se ŠVP a TP
- Kontrola inspekcí
- Legitimizace (rodiče)

Rozlište pojmy:

Plánované vs. realizované kurikulum

Formální vs. neformální kurikulum

Skryté kurikulum (příklady ke skrytému kurikulu viz Lojdová, 2015 v Pedagogické orientaci)

Kultura školy

Z marketingového hlediska používáme definici kultury školy od Jakubíkové (2001): „Kultura škol je vnitřním fenoménem, který je primárně vytvářen a využíván v oblasti **řízení a vztahu k vlastním zaměstnancům školy**. Jedná se o souhrn **představ, přístupů a hodnot ve škole všeobecně sdílených a relativně dlouhodobě udržovaných**.“

Podobné vymezení předkládá i Barth (2006):

„Kultura školy je složitým souborem **norem, postojů, očekávání, chování, hodnot, ceremoniálů, tradic i mýtů**, které jsou hluboce zakořeněny v samotném jádru organizace. Kultura je historicky přenášeným vzorem myšlení v tom smyslu, že má sílu ovlivňovat, co si lidé myslí a jak jednají.“

Charakteristiky dobré základní školy z pohledu rodičů (Simonová, 2017 – Pedagogická orientace)

Školská legislativa

Vybrané zákony a vyhlášky – důležité je sledovat aktualizace a změny na stránkách MŠMT (legislativa se může měnit)!

- **Školský zákon 561/2004 Sb.**

- **Vyhlášky ke Školskému zákonu – např. (další viz web MŠMT):**

Vyhláška č. 161/2018 Sb., o předkládání údajů o předpokládaných počtech pedagogických pracovníků a jejich platovém zařazení

Vyhláška č. 364/2005 Sb., o vedení dokumentace škol a školských zařízení a školní matriky a o předávání údajů z dokumentace škol a školských zařízení a ze školní matriky (vyhláška o dokumentaci škol a školských zařízení), ve znění účinném od 1. 9. 2018

Vyhláška č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání, ve znění účinném od 1. 9. 2018

Vyhláška č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění účinném od 1. 9. 2018

Vyhláška č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání, ve znění účinném od 1. 9. 2018

Vyhláška č. 13/2005 Sb., o středním vzdělávání a vzdělávání v konzervatoři, ve znění účinném od 1. 9. 2018 ...

- **Zákon o pedagogických pracovnících**

Příklady:

- a) Musím uvádět ve školní matrice informace o přestupu žáka do jiné třídy na škole?
- b) Kdy nejpozději musí skončit odpolední vyučování na ZŠ?
- c) Jaký je nejvyšší povolený počet žáků ve třídě na ZŠ?
- d) Jaký je nejvyšší povolený počet žáků ve třídě na SŠ?
- e) Vykonává přímou pedagogickou činnost asistent pedagoga?
- f) Je třeba prokázání znalosti českého jazyka u fyzické osoby, která bude působit ve škole s jiným vyučovacím jazykem než českým?

Vzdělávací vs. školský systém

Vzdělávací systém zahrnuje soubor všech škol, školských zařízení a jiných vzdělávacích institucí.

Strukturu vzdělávacího systému tvoří:

- školská soustava
- mimoškolní vzdělávací instituce (kurzy, školení)
- kulturní a osvětové instituce (knihovny, muzea)

K čemu je potřeba ISCED?

Zajímavosti o vzdělávacím systému v ČR viz Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávání v České republice v roce 2017

Financování vzdělávání a škol v ČR: MŠMT a ESF

Platové třídy pedagogických pracovníků Viz Metodický výklad k odměňování pedagogických pracovníků a ostatních zaměstnanců škol a školských zařízení”.

Složky platu pedagogických pracovníků

- Přímá vyučovací/výchovná činnost
- Nepřímá vyučovací/výchovná činnost
- Nenárokové složky platu – osobní příplatek + odměny

Rozvojově-vzdělávací projekty na škole

- Šablony OPVVV <https://opvvv.msmt.cz/vyzva/vyzva-c-02-18-063-sablony-ii-mimo-hlavni-mesto-praha-verze-1.htm>
- Erasmus+
 - Desatero kroků pro přípravu a realizaci projektu – viz např. Břoušková (2017)

DVPP

- financovány MŠMT jsou programy akreditované akreditační komisí MŠMT

- Viz např. Národní institut dalšího vzdělávání (NIDV) - zřizuje MŠMT